

Lisa
Tartu Linnavolikogu 04. märtsi 2004. a
määruse nr 63 juurde

TARTU LINNA NOORSOOTÖÖ
KONTSEPTUAALNE TASAND

ja

ARENGUKAVA AASTATEKS

2004 – 2007

TARTU 2003

Tartu linna
noorsootöö korralduse kontseptuaalne tasand
ja
arengukava aastateks 2004 – 2007

SISUKORD

Sissejuhatus	3
1. Noorsootöö eesmärk, õiguslik taust, korraldus ja mõisted	4
1.1 Noorsootöö eesmärk	
1.2 Õiguslik taust	
1.3 Korralduslik taust	
1.4 Noorsootöös kasutatavad mõisted	
2. Noorsootöö planeerimiseks vajalik seisundi analüüs	8
2.1 Majanduslik toimetulek	
2.2 Noorte vaba aeg	
2.3 Noorte tööhõive	
2.4 Noorte tervistav puhkus	
3. Noorsootöö valdkondade analüüs (SWOT-analüüsi põhjal)	11
3.1 Info noortest, noortele ja noorsoouuringud	
3.2 Erinoorsootöö	
3.3 Huvialaharidus	
3.4 Noorte tervistav puhkus	
3.5 Noorte töökasvatus	
3.6 Rahvusvahelise noorsootöö	
3.7 Noorsootööalane kooolitus, täiend- ja ümberõpe	
3.8 Noorsootöö struktuurid ja osalus	
3.9 Kokkuvõttev hinnang	
4. Tartu noorsootöö korralduse kontseptuaalne tasand	17
4.1 Noorsootöö põhimõtted Tartus	
4.2 Noorsootöö korralduse põhimõtted Tartus	
4.3. Tartu linna noorsootöö missioon	
4.4 Noorsootöö valdkonnad Tartu linnas	
4.5 Noorsoopoliitika subjektid ja nende roll	
4.6 Noorsootöö subjektid ja nende roll	
4.7 Noorsootöö koordineerimine, korraldamine ja rahastamine	
5. Tartu noorsootöö arengukava aastateks 2004 – 2007 valdkonnad	21
Tartu linna noorsootöö valdkondade arengukava eelarved aastateks 2004- 2007	
6. Lõppsõna	22
Sissejuhatus	

Käesolev dokument käsitleb Tartu linna noorsootöö korralduse kontseptuaalset tasandit ning arengukava aastateks 2004 – 2007.

Noorsootöö korralduse kontseptuaalne tasand ja arengukava on valminud Tartus noorsootöö valdkonnas tegutsevate spetsialistide, noorteühenduste, noortekeskuste ja õpilasmavalitsuste esindajate ühise töö tulemusena. Noorsootöö kontseptuaalse tasandi ja arengukava väljatöötamiseks moodustati Tartu Linnavalitsuse kultuuriosakonna juhataja 4.03.2003. a. käskkirjaga nr 48 juhtrühm. Noorsootöö erinevate valdkondade kirjeldamiseks kaasati programmitoimkonnad. Juhtrühma ja programmitoimkondade liikmete nimekirjad on lisatud.

Kontseptuaalse tasandi ja arengukava koostamisel lähtuti vastavatest riiklikest dokumentidest ja strateegilise planeerimise põhimõtetest. Programmitoimkondade ülesandeks oli vastavalt noorsootöö valdkondadele olukorra analüüsi teostamine, noorsootöö korralduse kontseptuaalse tasandi määratlemine ning arengukava prioriteetsete tegevussuundade määratlemine ja konkreetsete tegevuste sõnastamine. Koostamise protsessi jooksul, mis kestis 2003. a veebruarist septembrini, viidi läbi 7 juhtrühma ning 24 programmitoimkondade koosolekut.

Programmitoimkondade (8 toimkonda) töö tulemused arutati läbi juhtrühma koosolekul. Noorsootöö korralduse kontseptuaalse tasandi ja arengukava lõppversioon arutati läbi ühisseminaril 10. juunil 2003.a.

Esimesel juhtrühma koosolekul lepidi kokku kontseptuaalse tasandi ja arengukava koostamise põhimõtted, ülesehitus ning hinnati Tartu noorsootöö olukorda SWOT-analüüsi meetodit kasutades.

Teisel juhtrühma koosolekul vaadati läbi programmitoimkondade poolt ette valmistatud olukorra analüüsid erinevates noorsootöö valdkondades. Määratleti strateegilised eesmärgi ja arengukava prioriteedid ning programmitoimkondade järgmised ülesanded (arengukava prioriteetidest lähtudes koostada noorsootöö valdkondade tegevuskavad aastateks 2004 – 2007).

Kolmandal juhtrühma koosolekul vaadati läbi noorte olukorda Tartus kirjeldavad andmed, programmitoimkondade ettepanekud arengukava osas.

Neljandal juhtrühma koosolekul toimus dokumendi "Tartu linna noorsootöö korralduse kontseptuaalne tasand ja arengukava aastateks 2004-2007" kui terviku esimene lugemine.

Viies juhtrühma koosolek toimus ühisseminarina 10. juunil 2003.a., millel arutati lõppdokumendi "Tartu linna noorsootöö korralduse kontseptuaalne tasand ja arengukava aastateks 2004-2007" erinevate osade omavahelist haakuvust, vajalikke ressursse, erinevate noorsootöö valdkondade prioriteete aastate 2004 – 2007 lõikes ja sõnastust.

Kuuendal juhtrühma istungil hinnati dokumenti tervikuna ja otsustati see esitada linnavalitsusele arutamiseks.

Tartu linna noorsootöö korralduse kontseptuaalne tasand ja arengukava aastateks 2004 – 2007 kui dokument, koosneb viiest osast.

- * Esimeses osas kirjeldatakse noorsootöö õiguslikke aluseid, eesmärgi ning määratletakse dokumendis kasutatavad mõisted.
- * Teises osas antakse ülevaade noorsootöö planeerimiseks vajalikust, noort inimest ning tema ühiskonnas toimimise võimalusi kirjeldavast olukorrast.
- * Kolmandas osas analüüsitakse noorsootöö erinevate valdkondade seisundit.

* Neljandas osas määratletakse Tartu linna noorsootöö korralduse kontseptuaalne tasand.

* Viiendas osas määratletakse Tartu linna noorsootöö arengukava aastateks 2004 – 2007.

Noorsootöö loob noortele arenguvõimalusi, mille kasutamisel nad omandavad teadmisi, oskusi, kogemusi. Arengukava formaliseerib protsessi, kuid ei saa ise püsida muutumatuna. Arengukavas kirjeldatud tegevuste tulemuslikkusest tuleb omada pidevat ülevaadet, võrrelda neid arenguvisionidega ja vajadusel viia sisse korrektiivse noorsootöö erinevate valdkondade arengukavadesse. Viimase teostamiseks on mehhanismid nii arengukavas kui ka kohaliku omavalitsuse korralduse seaduses sätestatud. Oluline on tagada noorsootöö kui tähtsa ühiskonnaelu valdkonna jätkusuutlikkus, muutes selle teadlikult juhitavaks, noorte ning linna vajadustele vastavaks.

1. Noorsootöö eesmärk, õiguslik taust, korraldus ja mõisted

1.1 Noorsootöö eesmärk

Noorsootöö eesmärk on luua tingimused noort arendavaks tegevuseks väljaspool perekonda, tasemeõpet ja tööaega, et toetada noore sotsialiseerumist ning soodustada tema kujunemist ühiskonna hästi toimetulevaks liikmeks.

Noorsootöö sisuks on noorte sotsiaal-, kultuuri- ja tervisekasvatus, mis soodustab noorte vaimset ja füüsilist arengut. Noorsootöö on multidistsiplinaarne tegevus.

Noorsootegevuses osalemine arendab noort ning võimaldab tema ühiskonnastumist. Sotsialiseerumisprotsessis osalevad vanemad, sõbrad, tuttavad, meedia, haridus-, sotsiaal- ja kultuuriasutused ning ka tänav kõikide oma võimalustega. Sotsialiseerumisprotsess toimub kas perekonnas, teatavates asutustes (kool, kultuurikeskus, noortekeskus, huvikool, spordirajatis, tervishoiuasutus, hoolekandeaasutus, kirik, noortelaager jne), omaette tegutsedes või osalemise kaudu erinevates ühendustes, projektides, noorsoovahetustes.

1.2 Õiguslik taust

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 6 lg 1 alusel on noorsootöö korraldus üheks kohaliku omavalitsuse ülesandeks. Peamised noorsootöö valdkondi reguleerivad seadused on noorsootöö seadus, huvialakooli seadus, erakooliseadus, alaealiste mõjutusvahendite seadus, lastekaitse seadus. Lisaks neile tuleb noorsootöö korraldamisel toetuda eri koolitüüpide seadustele, mis reguleerivad õppurite õigusi ja kohustusi, tööhõivealastele seadustele, mis reguleerivad noore ja tööandja vahelisi suhteid ning riskirühma kuuluvate noorte võimalusi tööturul, samuti sotsiaalvaldkonna seadustele, mis reguleerivad saadavate toetuste valdkonda ja perekonnaga seonduvat.

Noorsootöö seaduse § 6 lg 1 sätestab valla- või linnavolikogu ülesanded noorsootöö korraldamisel.

Sellest lähtuvalt valla- või linnavolikogu:

1) määrab noorsootöö prioriteedid oma haldusterritooriumil ning sätestab nende saavutamiseks vajalikud ülesanded valla või linna arengukavas;

- 2) toetab antud valla või linna haldusterritooriumil tegutsevate noorteühingute noorteprogramme ja -projekte, kinnitab noorteühingute noorteprogrammide ja noorteprojektide valla- või linnaelarvest toetamise tingimused, korra ja taotluste vormid;
- 3) täidab teisi ülesandeid noorsootöö korraldamisel oma haldusterritooriumil.

Huvialahariduse valdkonnas munitsipaalhuvialakoolide osas lähtub Tartu linn munitsipaalhuvialakoolide finantseerimisalustest – Tartu Linnavalitsuse 03.10.2000. a. määrus nr 34 “Haridusosakonna ja kultuuriosakonna haldusalas tegutsevate huvialakoolide finantseerimise alused”, erahuvialakoolide toetamisel lähtutakse Tartu Linnavolikogu 16.01.2003. a. määrusest nr 14 “Tartu linnas tegutsevatele erahuvialakoolidele toetuse andmise kord”.

Noorteühingute tegevuse toetamine põhineb Tartu Linnavolikogu 18.01.2001. a. määrusel nr 55 “Noorteühingutele toetuse andmise korra kehtestamine”, Tartu Linnavalitsuse 10.01.2002. a. määrusel nr 1 “Noorteühingutele antava toetuse arvutamise juhend”, Tartu Linnavolikogu 19.04.2001. a. määrusel nr 65 “Linnaelarvest kultuuri-, spordi- ja noorsootööalastele projektidele ja programmidele toetuse andmise korra kehtestamine” ning Tartu Linnavalitsuse 10.12.2002. a. määrusel nr 36 “Kultuuriühingutele ja noorteühingutele toetuse arvutamise juhend”.

Lähtuvalt noorsootöö seadusest, Eesti noorsootöö kontseptsioonist (heaks kiidetud Vabariigi Valitsuse 3. juuli 2001 istungil) ja Tartu Linnavalitsuse 13.06.2002. a. korraldusega nr 2416 kinnitatud Tartu Linnavalitsuse kultuuriosakonna põhimääruse punktist 4.4 on noorsootöö sisu Tartu linnas:

- * noorteühingute tegevuse toetamine ja ettepaneku tegemine aastatoetuse määramiseks;
- * noorte huvialategevuse edendamine;
- * noorte kriminaalpreventiivse tegevuse alaste projektide kureerimine, toetamine, läbiviimine;
- * noorsoo-uuringute korraldamine ja analüüs;
- * noorte tervistava puhkuse koordineerimine;
- * mitte-eestlastest noorte integratsioon noorsootöö erinevate vormide kaudu;
- * noorsootöötajate ja noorsooliidrite koolitus ja täiendkoolituse vajaduse määratlemine ja korraldamine;
- * noorte tööhõivekeskuse käivitamine ja noorte suvise tööhõive korraldamine;
- * sotsiaal-, kultuurhariduslike ning sotsiaalpedagoogiliste projektide toetamine ja koordineerimine;
- * esitatud noorsooprojektide analüüs ja menetlemine vastavalt volikogu poolt kinnitatud korrale ning heakskiidu saanud taotluste kohta linnavalitsusele ettepanekute tegemine;
- * koostöö korraldamine noorsootöövaldkonna organisatsioonidega;
- * osalemine rahvusvahelises noorsootöös.

1.3 Korralduslik taust

Noorsootöö korraldus riiklikul tasandil on lähtuvalt Vabariigi Valitsuse seaduse § 58 lg 1 haridus- ja teadusministeeriumi vastutusalas.

Vastavalt Tartu Linnavalikogu 13.02.2003 a. määrusega nr 19 kinnitatud Tartu linna põhimäärusele ja Tartu Linnavalikogu 05.12.2002 a. otsusele nr 40 "Tartu linna omavalitsuse ametiasutuste struktuuri ja teenistuse koosseisu muutmine" kuulub noorsootöö korraldus Tartu Linnavalitsuse kultuuriosakonna vastutusalasse. Tartu Linnavalitsuse kultuuriosakonna põhimääruse punkt 2.2 määratleb osakonna ülesanded noorsootöö valdkonnas, punkt 4.1 sätestab noorsooteenistuse osakonna struktuuriüksusena ning punkt 4.4 noorsooteenistuse ülesanded.

Tartu linna noorsootööd korraldatakse viie programmi põhiselt, mis on määratletud Tartu Linnavalikogu 15.11.2001. a. otsusega nr 461 "Tartu Laste ja Noorte Maja nime muutmine ja Lille Maja põhimääruse kinnitamine ning Tartu Noorte Tehnikamaja nime muutmine ja Anne Noortekeskuse põhimääruse kinnitamine" kinnitatud noorsootöösutuste põhimäärustes. Programmideks on kunstilis – loominguline, multimeedia, seiklus- ja liikluskasvatus, teavitamise ja nõustamise, erinoorsootöö ja töökasvatuse programmid.

Kunstilis-loomingulise programmi eesmärgiks on mitteformaalse õppimise kaudu luua noortele tingimused sotsialiseerumiseks noore vaba tahte alusel, arvestades noorte individuaalsust, loovust, koostööoskust, initsiatiivi ja vastutust - kõike seda, mis on seotud isiksusomaduste arendamisega.

Erinoorsootöö ja töökasvatuse programmi eesmärgiks on kriminaalpreventiivse töö tõhustamine ja ennetustegevuse laiendamine, tähelepanu omistamine noorte töökasvatuseprobleemidele ning lahendustes osalemine.

Multimeedia programmi eesmärgiks on e-põlvkonnale sihipärase ja arendava tegevuse võimaldamine tagamaks olukorda, kus sihtgruppi kuuluvatel noortel on olemas võimalused ja oskused osalemiseks kogu kommunikatsioonikeskkonnas.

Teavitamis- ja nõustamisprogrammi eesmärgiks on tagada linnas noortele teavitamis- ja nõustamisteenuste kättesaadavus, kõiki noorsootöövaldkondi puudutava info sidumine selliselt, et see oleks logistiline, kättesaadav, innovatiivne, ajakohane ja integreeritud.

Seikluskasvatuse ja liikluskasvatuse programmi eesmärgiks on arendada noorte liikluskultuuri ning soodustada noorte matka- ja seiklustegevust.

1.4 Noorsootöös kasutatavad mõisted

* noor - 7-26aastane füüsiline isik;

* noorsootöö - noorte sotsiaal-, kultuuri- ja tervisekasvatus, mis soodustab noorte vaimset ja füüsilist arengut. Noorsootöö on noorsootegevuseks tingimuste loomine

*noorsootegevus – noorte vaba tahte alusel, väljaspool perekonda, õppekava ja tööd toimuv noori arendav tegevus, mis on suunatud sotsialiseerumisele;

* noorteühing – mittetulunduslik ühing, mille liikmetest vähemalt 2/3 on noored ja mille eesmärgiks on noorsootöö korraldamine ja läbiviimine;

- * noorsootöö nõukogu - noorsootööd koordineerivale linnavalitsuse struktuuriüksusele nõu andev organ, mis koosneb noorsootöötajatest, noorteühingute esindajatest, noorsootöö spetsialistidest ning esindab noorte, noorsootöötajate, noorsooorganisatsioonide ja kogukonna huve, järgides Tartu linna noorsootöö arengukava;
- * noorsootöö asutus – kohaliku omavalitsuse või eraõigusliku juriidilise isiku asutus, mille põhitegevus on noorsootöö korraldamine;
- * noorsootöötaja – üldnimetus vastava ettevalmistuse saanud isikute suhtes, kes aitavad noortel noorsootegevuse kaudu **sotsialiseeruda** (ringijuhid, laagrikasvatajad, huvikoolide õpetajad, noorteühingute, huviklubide liidrid, projektijuhid, treenerid, vabatahtlikud);
- * vabatahtlik noorsootöötaja – vastava ettevalmistuse saanud noorsootöötaja, kes teeb tööd noortega vabatahtlikkuse alusel selle eest töötasu saamata;
- * noorte liider – noorte grupist välja kasvanud, teistest eakaaslastest aktiivsem ning enam motiveeritud noor;
- * noorte nõukogu (noorte volikogu) – noorte võimalus osaleda kohaliku omavalitsuse poliitikas, noorte ja poliitikutevaheline koostöökanal infovahetuseks (European Commission White Paper 2001)
- * noortekroon- riigieelarvelise toetuse määr ühe noore kohta aastas (ettepaneku järgselt võiks selleks suuruseks olla summa, mille Statistikaameti analüüsi järgselt kulutavad leibkonna liikmed vaba ajaga seotud teenustele pereliikme kohta ühes kuus);
- * organiseerunud noor – noor, kes osaleb täieõigusliku liikmena noorteorganisatsiooni töös;
- * sotsialiseerumine – väärtusorientatsioonide kujunemine, vaba aja veetmise stiilid, hoiakud kooli- ja teiste eakaaslaste suhtes, ettekujutused ühiskondlikust elust. Protsess toimub nii stiihiliselt kui ka sihipäraselt – eesmärgiks ühiskonnaelus toimetulekuks vajalike eneseregulatsiooni-, tunnetus ja käitumisvõtete kogum, mis tugineb sotsiaalsele kogemusele, õppimisele ja harjutamisele;
- * kultuuriline noorsootöö – noorte osalemine kultuuriprojektides omaalgatuse kaudu;
- * hariduslik noorsootöö - noorte osalemine õppeprojektides omaalgatuste kaudu;
- * noorte osalus - noorte osalemine kohalikes otsustusprotsessides noorteelu puudutavates valdkondades (European Commission White Paper 2001);
- * noorte liikuvus - noorte võimalus ning motiveeritus liikuda Eesti eri piirkondades ja välisriikides. Liikuvuse eesmärkideks on vähendada isoleeritust, võõrandumist ning passiivsust. Noorte liikuvus tähendab ka võimalust minna elama ja töötama teise riiki (European Commission White Paper 2001);
- * noorteprojekt - noorsootöö valdkonda kuuluv tegevusplaan koos eelarvega, mis teenib noorsootöö eesmäärke ning mille kestus on kuni üks aasta;
- * noorteprogramm - noorsootöö valdkonda kuuluv tegevuskava, mille realiseerimiseks koostatakse konkreetseid projekte ning mille kestus on rohkem kui üks aasta;
- * erinoorsootöö - noorsootöö valdkond, mis loob riskioludes elava(te) ja/või sotsiaalselt hälbiva käitumisega noor(t)e kasvamis- ja arengueeldused, aktiveerides noor(t)e võimeid ja oskusi ning suurendades motivatsiooni;
- * huvialaharidus - noorsootöö valdkond, mis põhineb vabatahtlikkusel ning loob noortele võimalused õppekavajärgseks arendavaks tegevuseks (eri tegevusvaldkondades) tasemeõppest ja tööst vabal ajal;
- * huvitegevus – mitte-formaalne õppetegevus;
- * huvialakool - haridusasutus, mis lisaks haridusstandardit tagavatele koolidele pakub täiendavaid võimalusi hariduse omandamiseks ja isiksuse arenguks;

- * info noorte kohta ja noortele ning nõustamine - noorsootöö valdkond, mis tagab noortele ja noorsootöötajatele ajakohase ning vajaliku info kättesaadavuse, kasutades tänapäevaseid võimalusi;
- * noorsootöölane koolitus, täiend- ja ümberõpe - noorsootöö valdkond, mille kaudu omandatakse noorsootöök vajalikud teadmised, oskused ja hoiakud, soodustades seeläbi noorsootöö arengut ja tulemuslikkust;
- * noorte tervistav ja arendav puhkus - noorsootöö valdkond, mis loob noortele võimalused tervistavaks ja arendavaks tegevuseks noorteprogrammide ja projektide kaudu (noortelaagrid);
- * noorte töökasvatus - valdkond, kus mitmekesiste töökasvatusmeetodite kaudu kujundatakse noorte sotsiaalset kompetentsust ja tööharjumusi, mis läbi noor omandab kutse-eelseid oskusi;
- * rahvusvaheline noorsootöö - noorsootöö valdkond, mis loob noortele võimalused rahvusvaheliseks koostööks oma eakaaslastega teistes riikides, arendab tolerantsust erinevate kultuuride tundmaõppimise abil, annab teadmisi kultuuride erisustest, rikastades noorte maailmapilti;
- * formaalne õppimine – oskuste omandamine haridusasutuses, mis kinnitatakse väljaantava tasemetunnistusega, mis toimub kindlaks määratud õppekava, -aja ja -eesmärkidega ning on õppija tahtlik tegevus (European Commission White Paper 2001);
- * mitteformaalne õppimine – õppimine, mille puhul omandatud oskuste kohta väljastatakse osalustunnistus. Mitteformaalne õppimine on struktureeritud ja tahtlik tegevus, mis toimub väljaspool formaalharidust (näit. huviklubid), (European Commission White Paper 2001);
- * õppemaks – formaalse õppetegevuse eest makstav tasu;
- * osalustasu – mitteformaalse tegevuse eest makstav tasu;
- * klubi liikmemaks – klubi liikmete poolt aktsepteeritud ja juhatuse või üldkoosoleku poolt kinnitatud maks klubi tegevuses osalemise eest.

2. Noorsootöö planeerimiseks vajalik seisundi analüüs

Tartu on noorte linn. Rahvastikuregistri andmetel elas linnas 2002.a. lõpus 101 140 elanikku, kellest 39 244 olid alla 26-aastased, 31 923 olid vanuses 7-26 aastat. Seega moodustavad noorsootöö otsesed tarbijad Tartu elanikkonnast 32%. Rahvaloenduse andmetel elas Tartus 2000. aastal 80 397 eestlast, 16 245 venelast, 1239 ukrainlast, 1073 soomlast, 490 valgevenelast, 137 poolakat, 123 sakslast, 105 lätlast jne. Tartus on üle 22 000 üliõpilase ja noortest ca 15 000 on koolinoored. Tartus sündis 2001.a. 1102 ja 2002.a. 1201 last.

2.1 Majanduslik toimetulek

Keskmine brutotunnipalk Tartu maakonnas on 2000.a. II kvartalis olnud 24 kroonilt 36 sendilt tõusnud 2003.a. II kvartalis 35 krooni ja 29 sendini. Suuresti sõltub noorte toimetulek ja võimalus osaleda arendavas tegevuses vanemate sissetulekust. Statistikaameti andmetele toetudes olid kulutused leibkonna liikme kohta Tartu maakonnas 2002.aastal 32 891 krooni. 2000. aastaga võrreldes on kulutused leibkonna liikme kohta suurenenud 6 667 krooni võrra. Vaba aja veetmisega seonduvale kulutati 2002. aastal Tartu maakonnas leibkonna liikme kohta 2428 krooni, millest omakorda 299 krooni kulus raamatute ja ajakirjanduse ostuks. 2000. aastaga võrreldes on kulutused raamatutele ja ajakirjandusele suurenenud 688 krooni võrra. Kui

2000.aastal väljaminekud huvialasele tegevusele leibkonna liikme kohta moodustasid kõigist väljaminekutest 6,6%, siis 2002.aastaks oli see tõusnud 7,4%-ni.

Võttes aluseks huvialahariduse valdkonnas 2001.a. Tartu seitsmes koolis läbi viidud sotsioloogilise uuringu „Laste ja noorte huvitegevus Tartus“(*) andmed, näeme, et 66,5% küsitletutest polnud majanduslikke takistusi mõnes ringis või trennis käimiseks, küll olid need olemas suuremal või väiksemal määral ülejäänutel. 6,5% küsitletud lastel perede majandusliku olukorra tõttu võimalused osalemiseks tasulises huvialategevuses puuduvad. On oluline, et ka majanduslikult vähemate võimalustega peredest pärit lastele on tagatud võimalused igakülgseks arenguks.

2.2 Noorte vaba aeg

2001. a läbiviidud küsitluse „Laste ja noorte huvitegevus“ tulemustest lähtuvalt on linna noortest 46% peaaegu iga päev või mõnikord nädalas vaba aega, kuid pole midagi ette võtta. See on üllatavalt suur hulk noori, mida võib seletada ühelt poolt sobivate harrastusvõimaluste või siis selleks vahendite puudumisega, teisalt aga kindlasti ka informatsiooni nappusega pakutavate eakohaste tegutsemisvõimaluste kohta. Tegevusetus on aga üheks allikaks noorte õigusrikkumistele.

Küsitluse tulemused näitasid, millised on õpilastele sobivamad ajad oma hobidega tegelemiseks – 59% pidasid sobivaks koolipäevade õhtuid, 41% küsitletutest noorteüritustel osalemiseks puhkepäevi. Selle küsimuse juures olid nähtavad ka poiste ja tüdrukute erinevad eelistused - tüdrukud eelistasid rohkem puhkepäevi ja poisid koolipäevi. Viimast tendentsi tuleb arvestada ringitöö korralduses, sest vastasel korral veedavad noormehed õhtuti vaba aega tänavatel sihitult hulkudes.

Noored märkisid oma lemmiktegevustena sõpradega suhtlemist. Sõpradega läbikäimine toimub kas täiskasvanute suunamisel või täiesti omapäi

Märgatav on, et õppimine ei ole eriti rahuldustpakkuv tegevus, vaid pigem rutiin. See on selgelt väljakutse aktiivsemate õpimeetodite kasutamisele. Niisama ringijalutamine eriti ei meeldi, kuigi seda tehakse sageli – tahetaks pidudel käia, looduses viibida, tegeleda muusika ja tantsuga.

Aastal 2003 pakuvad Tartu linnas õppekavapõhist huvialast haridust 3 munitsipaalhuvialakooli (795 õpilasele), 5 erahuvialakooli (857 õpilasele) ja 2 eraspordikooli (453 õpilasele).

Lisaks huvialakoolidele pakuvad huvialaseks tegevuseks võimalusi 28 noorte huviklubi, 57 noorte spordiklubi, hulgaliselt noorte kultuuriühendusi ning noorsootöösasutused.

Tartu linna eelarves sisalduvad toetused munitsipaalhuvialakoolide tegevusele summas 8,7 miljonit ja hoonete ülalpidamisele summas 0,8 miljonit krooni, erahuvialakoolide tegevusele summas 1,6 miljonit ja hoonete ülalpidamiseks summas 0,7 miljonit krooni.

Toetust saavad linna noorte esinduskollektiivid pearaha põhimõttel, arvestusega 1820 krooni noore kohta aastas. Huvialast teenust pakkuvaid mittetulundusühinguid toetab linn arvestusega 910 krooni noore kohta aastas.

2003.aastal toetab linn oma eelarvest huvialaharidust kokku 16 225 300 krooniga, millele lisanduvad vahendid noorte sportliku tegevuse toetuseks 10 052 700 krooni ulatuses.

Tartu Noorteühingute Kogusse kuulub 2003.aastal 26 noorteühingut, kes ühendavad endi ridades 2861 organiseerunud noort. Noorteühingutes osalemine on oluline, sest

nende kaudu on võimalik saavutada vahetu osalus nii tegevuse planeerimisel, teostamisel kui ka vastutusel.

Oluliseks tuleb pidada nii perekondade kui ka noorte teavitamise - nõustamissüsteemi loomist. Tartu elanikkonna hulgas 1998. a. läbi viidud küsitlus "Tartu ja tartlased" (**) näitas, et enamik tartlasi (60,2%) ei oma teavet Tartu linna strateegilise arengu suundade ega planeerimiskavade kohta. Hästi teadlikud sellest on vaid 1,3%. Samas 59,8% küsitletutest sooviks rohkem informatsiooni. Vaid 11,8% leidis, et infot on piisavalt. Sama küsitluse (**) järgi soovis noortest üle 50% osaleda nii linna üldplaneeringu kui ka linna asumi planeeringu koostamise protsessis.

Tartus peetakse elanikkonna hulgas probleemseteks erinevaid eluvaldkondi, millest üks haakub vahetult noorsootöö valdkondadega. 44% küsitletutest pidasid probleemiks öösiti ringi liikuvad noortekampasid.

Probleemid noortega on erinevad linnaositi. Nii on elanikele noorsootöö valdkonnaga seonduvateks probleemideks Kesklinnas - laste vaba aja sisustamise vähesed võimalused, puuetega inimeste vajaduste mitteamistamine; Vaksalis - analoogilised probleemid Kesklinna omadega; Tähtveres – öösiti ringi liikuvad noortekambad, puuetega inimeste vajaduste mitteamistamine; Supilinnas – laste vaba aja sisustamise napid võimalused; Ülejõel – puuetega inimeste vajadustega mitteamistamine, laste vaba aja sisustamise vähesed võimalused; Raadi-Kruusmäel – huvialakoolide kaugus, puuetega inimeste vajaduste mitteamistamine; Jaamamõisas – sportimisvõimaluste vähesus, huvialakoolide kaugus; Annelinnas – sportimisvõimaluste vähesus, laste vaba aja veetmise võimaluste vähesus; Karlovas – puuetega inimeste vajaduste mitteamistamine, sportimiseks ja laste vaba aja veetmise võimalusteks kohtade puudus; Ropkas – puuetega inimeste vajaduste mitteamistamine, öösiti ringi hulkuvad noortekambad; Ränis – puuetega inimeste vajaduste mitteamistamine, huvialakoolide kaugus; Tammelinnas – puuetega inimesta vajaduste mitteamistamine; Veerikul – huvialakoolide kaugus, laste vaba aja sisustamise napid võimalused. Linnaosade probleemid on erinevad kuid ühiseks on mure puuetega inimeste vajaduste mitteamistamise ja laste huvitegevuse kodulähedaste võimaluste vähesuse pärast.

Ankeetküsitlus "Tartu ja tartlased 2003" andis noorsootöö osas sarnased tulemused 1998. aastaga. Tartlane soovib, et suureneksid laste ja noorte vaba aja sisustamise võimalused.

Noortele on vajalikud kooskäimiskohad ning need peaksid asuma igas linnaosas. Käesoleval ajal on Tartus avatud seitse noortekeskust, mida külastab keskmiselt 800 noort kuus. 2002. aastal realiseeriti keskustes lisaks igapäevasele vabaajalisele tegevusele hulgaliselt projekte (48), mis olid suunatud kõigile linna noortele. Traditsioonilisteks linna noori haaravateks üritusteks on kujunenud - noortefestival Pulss, noorte infomess Stardipalavik, moekonkurss Moeke, lastefestival Laps on ime, noorte karikatuurivõistlus Mida naerad koolijüts.

2.3 Noorte tööhõive

Tartumaa Tööhõiveameti ametlikel andmetel moodustab Tartu linnas ja maakonnas registreeritud töötute arv ainult 2% töövõimeliste elanike arvust. Ametlik statistika ei kajasta töötute arvu objektiivselt. Üheks põhjuseks on, et käesolevast aastast ei kuulu töö ja tööga võrdsustatud tegevuse hulka õppimine päevases üldhariduskoolis. Seega ei saa töötuks registreerida isikud, kes on lõpetanud või katkestanud õpingud üldhariduskoolis ning pole pärast seda töötanud.

Linna sotsiaalabiosakonna sotsiaaltöteenistuse andmetel oli 2002.a. noori töötuid toimetulekutoetuse taotlejaid Tartus 50, nendest pikaajalisi töötuid 11.

Töötuse tase erinevates sotsiaalsetes gruppides on oluliselt erinev. Teravam on töötuse probleem muukeelsete noorte seas.

2.4 Noorte tervistav puhkus

2002. aastal viidi linna toetusel läbi 87 projektlaagrit 4 000 lapsele. 550 lapse puhkust laagrites toetati 291 000 krooniga. See jaotus järgnevalt:

toetustvajavate perede laager 60 lapsele	- 73 000 krooni
töö ja puhkelaager 40 lapsele	- 70 000 krooni
linnalaager 450 osalejale	- 50 000 krooni
projektlaagrite toetus	- 98 000 krooni

2003.aasta eelarves oli erinevate laagriprojektide tuusikute toetuseks ette nähtud 322 000 krooni, millest projektlaagrite toetus oli 102 000 krooni (6.80 krooni noore kohta, arvestusega 15 000 kooliealist last Tartus).

3. Noorsootöö valdkondade seisundi analüüs (SWOT-analüüsi põhjal)

3.1 Olukord info, nõustamise ja noorsoouuringute valdkonnas (käsitletakse kahes osas, info ja teavitamine noorsootöö arengukavas, nõustamine munitsipaal-õppeasutuste süsteemi arengukavas)

3.1.1 Tugevad küljed

- * Tartu Linnavalitsuse kultuuriosakonna ja haridusosakonna poolt on tagatud valdkonnas süsteemne lähenemine, nõustamise valdkonnas on olemas professionaalne meeskond;
 - * valdkond on finantseeritav Tartu linna eelarvest ja toetatav riigieelarvelistest vahenditest Haridus- ja Teadusministeeriumi vahendusel;
 - * olemas valdkonna struktuuride – Anne Noortekeskus ja Tartu Kutsehariduskeskus (KHK), Lõuna-Eesti Infokeskus Töbörs (BIK) - tööks vajalikud ruumid ja personal;
 - * olemas valdkonna koostöövõrgustik ja väljundid – teabelistid (huvijuhid, noortekeskused, huviklubid ja noorteühendused), koostöövõrgustiku ümarlaud, infopäevad, ning keskkond – veebiportaali Kultuuriaken/noorteaken näol.
- Info levitamine toimib ka KHK kodulehekülje vahendusel. Teavitamine toimub ka erinevate infokandjate kaudu (voldikud, üritused, trükised);

- * võimalus kasutada riiklikku infobaasi Rajaleidja ja rahvusvahelist infobaasi Eurodesk, osaleda SA Kutsehariduse Reform Karjäärinõustamise Teabekeskuse poolt korraldatavatel nõupidamistel ja koolitustel;
- * toimib koostöö Tartu linna üldhariduskoolidega õpilaste nõustamisel- teenus on kättesaadav koolis;

3.1.2 Nõrgad küljed

- * info edastamisel pole piisavalt teadvustatud sihtgrupina lapsevanemaid;
- * puuduvad uuringud noorte vajaduste kohta informatsiooni ja nõustamise osas, mistõttu pole täpset ülevaadet vajadustest ja ootustest;

3.1.3 Võimalused

- * info- ja nõustamisteenuse arendamine ja rahastamine;
- * noortele vajalike infobaaside pidev arendamine;
- * virtuaalnõustamise võimaluste arendamine;
- * kutsesuunitleja ametikoha loomine üldhariduskoolides.

3.1.4 Ohud

- * ebapiisav valdkonna finantseerimine ;
- * infotehnoloogiline terror nii valede andmete sisestamise kui andmefailide kustutamise, viirustega nakatamise teel;
- * nõustamiseks vajalike andmebaaside arendamise peatumine.

3.2 Olukord erinoorsootöö valdkonnas

3.2.1 Tugevad küljed

- * võimalik menetleda alaealise mõjutusvahendite seaduse alusel loodud Tartu Maavalitsuse Alaealiste Komisjonis linna alaealiste õiguserikkujate asju;
- * On välja töötatud Tartu linna kuritegude ennetamise tegevuskava aastateks 2004 - 2007
- * toimib valdkonnas töötavate institutsioonide võrgustik, valdkonna tegevusteks olemas materiaalne baas noortekeskuste ja erinoorsootöö valdkonnas teenuseid pakkuvate institutsioonide - Noorte Nõustamiskeskus, Tartu Kristlik Kodu, Tartu Laste Tugikeskus, Tartu Laste Turvakodu, Eesti Caritas, Loovkeskus, MTÜ Öökull, MTÜ Vahtramäe Mäe Kodu näol;
- * olemas linnaelarveline finantseerimine esmastes erinoorsootöö valdkondades – päevakeskuse teenus, lastekoduteenus, nõustamisteenus, kasuperede koolitus, linnalaager, perekülastusteenus;

3.2.2 Nõrkused

- * puudub uuring erinoorsootöö valdkonna toimimise efektiivsuse kohta;
 - * ebapiisav on erinoorsootöö valdkonna töötajate koolitus;
- * töö keerukus, töötajate vähene motiveeritus ning kaadri noorus põhjustab suurt kaadri voolavust;
- * erinoorsootöö valdkonda kuuluvate tegevuste (ennetavad projektid) ebapiisav finantseerimine;
- * erinoorsootöö valdkondades töötavatele struktuuridele (Noorte Nõustamiskeskus, Tartu Kristlik Kodu, Tartu Laste Tugikeskus, Tartu Laste Turvakodu, Eesti Caritas, Loovkeskus, MTÜ Öökull, MTÜ Vahtramäe

Mäe Kodu, MTÜ Kristlik Noortekodu) puudub hinnang teostatavate tegevuste konkurentsivõimelisuse suhtes, puudub kindlustunne tegevuse jätkuvuse kohta;

- * erinoorsootöö valdkonnas tehtav ei leia piisavalt kajastust meedias.

3.2.3 Võimalused

- * on piisavalt rahastamisallikaid, milledest võimalik projektide kaudu saada valdkonda lisainvesteeringuid;
 - * pakutakse piisaval hulgal head erialast koolitust;
- * kõrgkoolide (näiteks Tartu Ülikooli) õppetöö osana teostatavate uuringute tulemuste kasutamine valdkonna töö arendamiseks;
 - * mitmekülgne välispraktika erinoorsootöö valdkonna spetsialistidele;
- * pikaajaliste koostöölepingute sõlmimine erinoorsootööteenust pakkuvate MTÜ-dega.

3.2.4 Ohud

- * kuritegevuse liikuvus.

3.3 Olukord huvialahariduse valdkonnas (käsitletakse kahes osas - huvitegevus noorsootöö arengukavas, huvialaharidus kultuuri arengukavas)

3.3.1 Tugevad küljed

- * professionaalsed juhendajad;
- * huvitegevusse on haaratud linnas ligi 10 000 noort;
- * huvitegevuslikku teenust pakub Tartus 28 huviklubi, hulgaliselt noorte kultuurühendusi, 57 spordiklubi;
 - * linn toetab noorte huvialast tegevust pearahasüsteemi alusel.

3.3.2 Nõrgad küljed

- * huvitegevuse läbiviimiseks sobivad baasid vananenud;
- * ressursside nappus baaside ja vajaminevate vahendite kaasajastamiseks;
- * ei ole piisavalt juhendajaid tehnilist huvi arendavate tegevuste tarbeks;
- * huviklubide juhtide vähenemine kogemuse lisaressursside hankimisel;
- * huvialase tegevuse võimalused poistele on ebapiisavad .

3.3.3. Võimalused

- * jätkub noorte huvitegevuse korraldamise toetamine.

3.3.4. Ohud

- * noorte huvi vähenemine sihipäraselt juhendatava huvitegevuse vastu.

3.4 Olukord noorte tervistava puhkuse valdkonnas

3.4.1 Tugevad küljed

- * noorte projektlaagrite korraldamiseks on Tartu Linnavalitsuse poolt kehtestatud vastav kord (Tartu Linnavalitsuse 20.05.1998 määrus nr 20);
- * igal aastal korraldatakse linnapoolsel toetamisel projektlaagreid kuni 4000 noorele;
- * linna poolt registreeritud laagrite kasvatajad on läbinud laagrikasvatajate

- koolituse ja omavad vastavat tunnistust;
* toimib projektlagrite järelevalve süsteem.

3.4.2 Nõrgad küljed

- * eelarves on vajalikust vähem vahendeid projektlagrite toetamiseks;

3.4.3 Võimalused

- * tegevusloaga noortelaagrites, projektlagrites ja töölagrites osalevate noorte toetuseks eraldatavate vahendite suurendamine .

3.4.4 Ohud

- * noortelaagreid omavad institutsioonid muudavad vara kasutamise otstarvet, mis vähendab noortel võimalusi tervislikuks puhkuseks;
* noortelaagrid amortiseeruvad ja sellest tingituna pääste- ja tervisekaitseametid ei anna vajalikku tegevusluba.

3.5 Olukord noorte töökasvatuse valdkonnas

3.5.1 Tugevad küljed

- * Tartumaa Tööhõiveameti poolt pakutakse erinevaid teenuseid, mida saavad kasutada noored täiskasvanud;
* tegutseb Noorte Infokeskus-Töøbörs ja Anne Noortekeskuse infopunkt, karjäärinõustamine kättesaadav Tartu Kutsehariduskeskuses(KHK);
* Tartu noortekeskused ja MTÜ-d kasutavad noorte töökasvatases erinevaid vabatahtliku töö võimalusi;
* noortele loodud esmased tööpraktika võimalused Tartu Kristliku Kodu töökodades;
* erivajadusega noortele osutatakse kaasabi MTÜ Iseseisev Elu ja Händikäpp poolt sobiva töö leidmiseks;
* noorte töökasvatust toetavad kutsealane eelkoolitus Tartu KHK-s ja mitmed noorsootegevust pakkuvad institutsioonid.

3.5.2 Nõrgad küljed

- * koostöö Tartumaa Tööhõiveametiga noorte töökasvatuse osas on ebapiisav;
* puudulik on tööandjate nõustamine tööturuteenuse seaduse alusel riskirühma kuuluvate inimrühmade töölistamiseks (üks riskirühm on ka noored);
* informatsioon erinevate tööhõivealaste projektide, programmide kohta pole sihtgrupile piisavalt kättesaadav.

3.5.3 Võimalused

- * vahendite suunamine aktiivsetesse noorte töökasvatuse projektidesse;
* erivajadusega noortele tugiteenuste pakkumine senisest suuremas mahus;
* rahvusvaheliste kogemuste tõhusam kasutamine noorte töökasvatuse korraldamisel.

3.5.4 Ohud

- * töötus noorte hulgas tekitab neis negatiivse suhtumise ühiskonda, väheneb motivatsioon tööks ja tööharjumuste kujundamiseks;

3.6 Olukord rahvusvahelise noorsootöö valdkonnas

3.6.1 Tugevad küljed

- * toimiva koostöö tulemusena Euroopa Noored Eesti Bürooga on Tartu noortele loodud võimalused osalemiseks noorsoovahetustes ja vabatahtlikus teenistuses. Välisriikide noored osalevad vabatahtlikus teenistuses Tartus;
- * kujunemas rahvusvahelist koostööd arendav võrgustik;
- * toimib koostöö Tartu sõpruslinna Tampere ja partnerlinna Ferraraga, lisaks Halifaxi ja Aacheniga, Peterburgi ja Pihkvaga ning Vihti vallaga,
- * asjatundlikud projektijuhid, kes on võimelised juhtima rahvusvahelisel tasandil noorsootöölaseid projekte.

3.6.2 Nõrgad küljed

- * puuduvad vahendid rahvusvahelise koostöö toetamiseks vähemate võimalustega noortele;
- * noorsootöötajate vähene võrkeelteoskus;
- *ksenofobiat ja rassismi käsitlevate projektide vähesus.

3.6.3 Võimalused

- * võimalus osaleda rahvusvahelistes noorsootöötajate koolitustes;
- * võimalus taotleda toetust rahvusvahelistele projektidele erinevatest Euroopa programmidest;

3.6.4 Ohud

- * finantside vähesuse tõttu jäävad projektid teostamata või osalevad nendes ainult noored, kes suudavad vajalikud vahendid leida;
- * globaalsed sündmused (nakkushaigused, terrorismioht jne).

3.7 Olukord noorsootöölase koolituse, täiend- ja ümberõppe valdkonnas

3.7.1 Tugevad küljed

- * olemas ülevaade huvialajuhtide koolitusvajadustest;
- *programmijuhtide poolt korraldatakse koolitusi seiklus- ja liikluskasvatuse, multimeedia, kunstilis-loomingulise, erinoorsootöö ja töökasvatuse, teavitamise ja nõustamise valdkondades;
- * toimib täiendkoolitussüsteem nõustamisvaldkonnas ja laagrikasvatajatele.

3.7.2 Nõrgad küljed

- * puudub info noorsootöötajate koolitusvõimaluste kohta;
- *puudub ülevaade noorsootöö erinevates valdkondades tegutsevate noorsootöötajate koolitusvajaduste kohta (v.a. huvijuhid);
- * vahendid noorsootöötajate täiend- ja ümberõppeks on ebapiisavad;

3.7.3 Võimalused

- * saadaval piisavalt infot väljastpoolt pakutavate koolituste kohta;

3.7.4 Ohud

- * noorsootöölase formaalhariduse õppekavade mittevastavus noorsootöö reaalsele vajadustele.

3.8 Olukord noorsootöö struktuuride ja osaluse valdkonnas

3.8.1 Tugevad küljed

- * kultuuriosakonna ülesannete täitmiseks noorsootöö valdkonnas on olemas linnavalitsuse struktuuriüksus noorsooteenistuse näol;
- * toimib munitsipaal- ja MTÜ-de noorsootööasutuste võrgustik;
- * tegutseb Tartu noorteühingute katusorganisatsioon Tartu Noorteühenduste Kogu (TNK) näol;
- * toimib Tartu Õpilasmavalitsuste Liit, õpilasmavalitsuste esindused enamikes koolides ning üliopilaste esindused kõrgkoolides.

3.8.2 Nõrgad küljed

- * noorte osalust otsustusprotsessides võimaldava noorte volikogu puudumine;
- * Tartu Õpilasmavalitsuste Liidu roll noorsootöö kavandamises ja elluviimises on ebapiisav;
- * noorsootöö korralduseks vajalik infrastruktuur osaliselt välja arendamata (liikluslinnak, liikluskasvatusteskeskus, matkakeskus, seiklusrajad, mänguvaljakud), noorsootööasutuste materiaaltehniline baas vananenud;
- * puudub noorsootöö nõukogu, mis nõuandva organina linnavalitsuse struktuuriüksusele noorsootöö küsimustes esindaks noorsoo-organisatsioonide, noorte, noorsootöötajate ning kogukonna huve.

3.8.3 Võimalused

- * noorsootööks eelarvevahendite suurendamine;
- * noorsootöö väärtustamine;
- * noorsootöö planeerimisel ja rahastamisel üleminek "noortekrooni" põhimõttele;
- * noorsootöö valdkondade kajastamine ajakirjanduses

3.8.4 Ohud

- * noorsootöö mõiste liigne seostamine noorte riskigruppidega;

3.9 Kokkuvõttev hinnang

Tartu linna noorsootöö analüüs (SWOT) on läbi viidud arengukava koostamiseks Tartu linnavalitsuse kultuuriosakonna juhataja käskkirjaga kinnitatud juhtgrupi ja valdkondade toimkondade koostöös. Juhtgrupp oli 16 liikmeline. Grupis olid esindajad Tartu Noorteühenduste Kogust, noortekeskustest, õpilasmavalitsustest, noorsootöö programmide juhid, noorsooteenistuse spetsialistid ning esindaja linnavolikogu laste- ja noorsoo komisjonist. Toimkondades töötasid esindajad hariduse-, sotsiaal-, kultuurivaldkondadest. Kokku osales noorsootöö analüüsis üle 30 isiku. SWOT sündis vaidluste käigus 2003. aasta kevadel, kirjapandu on konsensuslik.

3.9.1 Tartu noorsootöö tugevad küljed

- * Tartu Linnavalitsuse kultuuri-, haridus- ja sotsiaalabi osakondade poolt on tagatud noorsootööle süsteemne lähenemine;

- * on välja töötatud linnavolikogu poolt kinnitatud kuritegude ennetamise tegevuskava aastateks 2004 - 2007;
- * Tartu noorel on võimalus osaleda mittetulundusühingute poolt pakutavas, linna poolt toetatavas huvitegevuses;
- * noorte töökasvatuse valdkonnas tegutseb Noorte Infokeskus-Töübörs (BIK) ja Anne Noortekeskuse infopunkt, nõustamine kättesaadav Tartu KHK-s;
- * tegutsevad noorsootöötajad, kellel on teadmised ja kogemused rahvusvaheliste noorsootöö- alaste projektide korraldamisel ;
- * programmijuhtide poolt korraldatakse koolitusi seiklus- ja liikluskasvatuse, multimeedia, kunstilis-loomingulise, erinoorsootöö ja töökasvatuse, teavitamise ja nõustamise valdkondades;
- * noorsootöö struktuuride ja osaluse valdkonnas toimib noorsootööasutuste võrgustik.

3.9.2 Tartu noorsootöö nõrgad küljed

- * vähe uuringuid noorte vajaduste kohta
- * vajalikust vähem vahendeid tervistavat ja arendavat puhkust pakkuvate projektlaagrite toetamiseks;
- * puuduvad piisavad vahendid rahvusvahelise koostöö toetamiseks väiksemate võimalustega noortele;
- * vahendid noorsootöötajate ja noorsootöös osalevate vabatahtlike täiend- ja ümberõppeks on ebapiisavad.

3.9.3 Tartu noorsootöö korraldust toetavad välised võimalused

- * üleriigiliste ja rahvusvaheliste noortele mõeldud infobaaside teabe noortele kättesaadavaks tegemine;
- * tegevusloaga noortelaagrites, projektlaagrites ja noorte toetuseks eraldatavate riigieelarveliste vahendite maksimaalne kasutamine;
- * noorsootöö planeerimisel ja rahastamisel üleminek ”noortekrooni” põhimõttele.

3.9.4 Tartu noorsootöö korraldust ohustavad välised tegurid

- * finantsvahendite vähesuse tõttu jäävad paljud rahvusvahelised projektid teostamata või osalevad nendes ainult noored, kes suudavad vajalikud vahendid leida;
- * riiklik noorsoopoliitika ei toeta piisavalt noorsootöö korraldust kohalikul tasandil.

4. Tartu noorsootöö korralduse kontseptuaalne tasand

Tartu noorsootöö korralduse kontseptuaalse tasandi sätestamise eesmärgiks on määratleda Tartu noorsootöö põhivaldkonnad, luua ühtne alus noorsootöö tasakaalustatud arengukava väljatöötamiseks ja elluviimiseks.

Tartus tehtaval noorsootööl on tähtis osa noore ühiskonnapädevuse arengus tema isiksuse mitmekülgeks arenguks võimaluste loomise kaudu. Noorsootööl on seega otsene mõju:

- 1) noore aktiivse eluhoiaku kujunemisele, osalusele Tartu elukorralduses;

- 2) kutse-eelsete oskuste arendamisele;
- 3) koostööks vajalike oskuste arendamisele;
- 4) noorte õigusvastase käitumise ning ksenofoobia vähendamisele;
- 5) koolikohustuse täitmisele;
- 6) elukestva õppe vajaduse ja põhimõtete teadvustamisele;

Noorsootöö loob Tartu elanikkonna järjepideva arengu eeldused ning arendab ühiskondlikesse protsessidesse asjalikuks sekkumiseks vajalikku julgust ja tarvilikke oskusi.

4.1 Noorsootöö põhimõtted Tartus

1. Noorsootööga luuakse noortele erinevaid tingimusi arendavaks tegevuseks, mis võimaldab neil oma vaba tahte alusel valida tegevusi ja tegutseda väljaspool perekonda, tasemekoolituse õppekava ja tööaega.
2. Noorsootöö sisuks on sotsiaal-, kultuuri- ja tervisekasvatus, mis soodustavad noorte vaimset ja füüsilist arengut, aitavad kujundada eetilisi tõekspidamisi, isamaalisust ning austust teiste kultuuride vastu.
3. Noorsootööd tehakse noorte jaoks ja koos noortega, kaasates neid noorsootöö otsuste tegemisse.
4. Noorsootöös lähtutakse noorte tegelikest vajadustest, huvidest ja soovidest.
5. Noorsootöö põhineb noorte osalusel ja nende vabal tahtel.
6. Noorsootöö põhineb noorte omaalgatusel.
7. Noorsootöö prioriteetsed aspektid on ühiskonnapädevuse suurendamine ning lojaalse kodanikkonna kujundamine.
8. Noorsootöö eeldab terviklikku noorsootööstruktuuri ja korraldusmehhanisme efektiivseks koostööks haridus-, kultuuri-, sotsiaal- ja teiste tugisüsteemidega.
9. Noorsootöös on tähelepanu pööratud noorte kaasamisele ühiskonnaelu protsessidesse, kusjuures kõiki noorsootöö valdkondi läbib nii riigisisene kui ka rahvusvaheline integratsioon.

4.2 Noorsootöö korralduse põhimõtted Tartus

1. Noorsootöö teenuseid pakutakse noortele võimalikult nende elukoha lähedal.
2. Noorsootöö peamised korraldajad Tartus on noorteühingud ja erinevad munitsipaal- või eraõiguslikud asutused.
3. Noorsootöö korralduse aluseks on Tartu linna noorsootöö arengukavast ning kolmanda sektori arengukavadest lähtuvad noorteprogrammid ja -projektid.
4. Kolmanda sektori tahte ja valmisoleku olemasolu korral osaleda linna noorsootöö arengukava elluviimises, sõlmitakse noorsootöö konkreetsete funktsioonide täitmiseks koostöölepingud ning rahastatakse nende korraldamist Tartu Linnavolikogu poolt kinnitatud rahastamis põhimõtete alusel.
5. Tartu linna eelarves on iga-aastaselt vahendid noorsootöö arengukavas olevate tegevuste korraldamiseks.
6. Tartu linna noorsootöö struktuur võimaldab noortel osaleda otsustamisprotsessides, eelkõige noorsootöö teostamiseks vajalike vahendite planeerimisel, jaotamisel ning sihipärase kasutuse hindamises.

7. Noorsootööd Tartu linnas kavandatakse ja koordineeritakse koostöös riigi äri- ja kolmanda sektori esindusorganisatsioonidega.

4.3. Tartu linna noorsootöö missioon

Tartu noorsootöö missiooniks on luua noorte, noorsootöö asutuste, noorteühenduste kaasamist ja arengut soodustav keskkond, toetada noortepoolseid asjalikke ettevõtmisi, osutada kvaliteetseid teenuseid.

4.4 Noorsootöö valdkonnad Tartu linnas

4.4.1 Info noorte kohta ja noortele ja nõustamine ning uuringud

(käsitletakse kahes osas: info ja uuringud noorsootöö arengukavas, nõustamine(karjääri- psühholoogiline ning kutsenõustamine)munitsipaalõppeasutuste süsteemi arengukavas)

4.4.2 Erinoorsootöö

4.4.3 Huvialaharidus (kahes osas: huvitegevus noorsootöö arengukavas, huvialaharidus kultuuri arengukava osana)

4.4.4 Noorte tervistav puhkus

4.4.5 Noorte töökasvatus

4.4.6 Rahvusvaheline noorsootöö

4.4.7 Noorsootööalane koolitus, täiend ja ümberõpe

4.4.8 Noorsootöö struktuurid ja noorte osalus

4.5 Noorsoopoliitika subjektid ja nende roll

4.5.1 Tartu Linnavolikogu ja Linnavalitsus

Tartu Linnavolikogu ja Tartu Linnavalitsus korraldavad noorsootööd Tartu linnas; sätestavad noorsootöö prioriteetidid Tartu arengukavades ning plaanivad noorsootöö arengukava teostamiseks vajalikud eelarvevahendid oma eelarves; loovad tingimused kolmanda sektori kaasamiseks noorsootöö planeerimisse ja korraldusse linna tasandil; delegeerivad vastastikusel kokkuleppel linna noorsootöö arengukavas sätestatud tegevuste valdkonnas teenuseid ostes ülesandeid kolmandale sektorile, lähtudes nende valmisolekust; korraldavad järelevalvet noorsootööks eelarvest eraldatud vahendite sihipärase kasutamise üle.

4.5.2 Kolmas sektor

Kolmas sektor korraldab noorsootööd iseseisvalt, lähtudes oma põhikirjalistest eesmärkidest; osaleb Tartu noorsootöö prioriteetide kujundamises ja valdkonna arengukavade koostamises; on partneriks Tartu noorsootöö korraldamisel lähtuvalt noorsootöö arengukavast.

4.5.3 Ärisektor

Ärisektor osaleb Tartu Linnavalitsuse ja erinevate kolmanda sektori organisatsioonide koostööpartnerina noorsootöö korraldamises ning vastavalt võimalustele ka finantseerimises.

4.6 Noorsootöö subjektid ja nende roll

4.6.1 Noor

Noor on noorsootöö keskne subjekt, 7–26aastane isik, kes osaleb aktiivselt noorsootöö planeerimises, teostamises või kasutab noorsootöö tulemusena loodud võimalusi.

4.6.2 Vanemad ja teised täiskasvanud

Vanemad ja teised täiskasvanud osalevad noorele võimaluste ja tingimuste loomises, et noor saaks osa võtta noorsootööst või viimasega loodud võimalustest, liituda noorteühingutega, osaleda noorsootööasutuste tegevuses, noortelaagrites, huvialakoolides, spordiklubides, noorteprogrammides ning projektides.

4.6.3 Noorsootöötaja

Noorsootöötaja on isik, kes tagab professionaalse juhendamise noorsootöös, on noorsootöölase ettevalmistusega või sotsiaaltöö-, psühholoogia-, kultuuri- või pedagoogikaalase ettevalmistusega, millele lisaks on omandanud noorsootöö valdkonnas vajalikud teadmised täiendõppe ning praktilise noorsootöö kaudu, loob võimalusi ja kaasab noori noorsootegevusse.

Vabatahtlik noorsootöötaja on isik, kes teeb vaba tahte alusel noorsootööd noorteprogrammides ja –projektides ning kes on läbinud vastava täienduskoolituse.

4.6.4 Noorsootööd teostavad institutsioonid, asutused, organisatsioonid

Noorsootööasutus on Tartu linna asutus või eraõigusliku isiku asutus, mille põhitegevuseks on noorsootöö korraldamine.

Noorteühingud on noorte poolt aktsepteeritud ühistegevuse institutsionaliseeritud vormid, milles noored tegutsevad ühingu kui terviku huvidest lähtuvalt ning osalevad enda valitud viisil ja mahus Tartu linna arengus. Noorteühinguid toetades (Tartu Linnavolikogu 19.04.2001 määrus nr 65) toetatakse Tartu noorsootöö arengukava elluviimist, noorte ühiskonnapädevuse kujunemist läbi vahetu plaanimise, osalemise ja vastutuse kandmise kaudu.

Noorsootöö korraldamise struktuuriosadeks on Tartus noorsootöö asutused ja huvialakoolid. Noorsootöö asutused on kohad, kus võivad vabatahtlikkuse alusel käia kõik noored ja mis on linna erinevates piirkondades noorsootöö korraldamise keskusteks.

4.7 Noorsootöö koordineerimine, korraldamine ja rahastamine

4.7.1 Avaliku sektori vahendid

4.7.1.1 Riigieelarvelised vahendid

4.7.1.2 Tartu linnaeelarvelised vahendid

Tartu linna eelarvest finantseeritakse:

- 1) linna noorsootöö korraldust Tartu linnas noorsootöö arengukavast lähtuvalt;
- 2) huvialakoolide ülalpidamis- ja tegevuskulusid;
- 3) toetusi Tartus tegutsevate noorteühingute noorteprogrammidele ja –projektidele, noorsootööasutustele ning noortega tegelevatele ühingutele.

4.7.2 Noorte ja nende vanemate vahendid

Noored või nende vanemad tasuvad:

- 1) noorsootööasutuste teenuste osalustasu;
- 2) huvialakoolide õppemaksu;
- 3) huvialase tegevuse osalustasu;
- 4) noorteprogrammides ja -projektides osalemise tasu;
- 5) noortelaagrite tuusikute osamaksu;
- 5) MTU liikmemaksu.

4.7.3 Ärisektori vahendid

Ärisektor osaleb partnerina noorsootöö korralduses (sponsorlus, annetused, heategevus, vahetu kaasabi osutamine jne).

4.7.4 Noorsootöö infrastruktuuri rahastamise põhimõtted

Tartu linna noorsootöö infrastruktuuri rahastamise ulatus määratakse linna arengukavast lähtuvalt. Ärisektor osaleb infrastruktuuri rahastamisel vastastikuste kokkulepete alusel.

4.7.5 Noorsootöö rahastamise põhimõtted

Noorsootöö vahendid nähakse ette Tartu linna eelarves linna ja noorsootöö arengukavades sätestatud noorsootööalaste ülesannete täitmiseks. Noorsootööalastes valdkondades tegevuste realiseerimisel saavad osaleda noorteühingud, saades selleks toetust lähtuvalt Tartu Linnavolikogu ja Tartu Linnavalituse otsuste ja määruste alusel - Tartu Linnavolikogu 18.01.2001. a. määrus nr 55 "Noorteühingutele toetuse andmise korra kehtestamine", Tartu Linnavalitsuse 10.01.2002. a. määrus nr 1 "Noorteühingutele antava toetuse arvutamise juhend", Tartu Linnavolikogu 19.04.2001. a. määrus nr 65 "Linnaeelarvest kultuuri-, spordi- ja noorsootööalastele projektidele ja programmidele toetuse andmise korra kehtestamine", Tartu Linnavalitsuse 10.12.2002. a. määrus nr 36 "Kultuuriühingutele ja noorteühingutele toetuse arvutamise juhend".

5. Tartu noorsootöö arengukava aastateks 2004 – 2007

5.1 Arengukava täitmisest tulenev kasu noore jaoks aastal 2007

Noorsootöö arengukava realiseerumise tulemusena lisanduvad aasta-aastalt noortele uued huvitavad tegevusvõimalused enda arendamiseks, sisukaks vaba aja veetmiseks, osaluseks Tartu arengus. Aastal 2007 on Tartus elaval noorel kasutada järgmised võimalused:

- 1) osaleda Tartu linna elu korralduses Tartu noorte volikogu, noorsootöö nõukogu ning teiste moodustatavate ajutise või alalise iseloomuga struktuuride kaudu;
- 2) valida ja olla valitud Tartu noorte volikogusse;
- 3) osaleda noorsootegevuses vabatahtlike ühenduste või noorsootööasutuste kaudu;
- 4) osaleda noorteühenduste moodustamises, tegevuses ja juhtimises, saades selleks toetust Tartu linnalt noorteühenduste tegevuse tagamiseks toetamise korra kohaselt ;
- 5) saada noorte teavitamis- ja nõustamiskeskuste vahendusel vajalikku teavet ja nõustamist oma elu korraldamiseks ja tegutsemiseks;

- 6) osaleda laste ja noorte tervistava puhkuse programmis, saades linnalt toetust;
- 7) omandada huvialast haridust erinevates huvialakoolides;
- 8) saada informatsiooni, konsultatsiooni ja nõustamist kutsevaliku ja karjääriplaneerimise küsimustes ja vaba-aja veetmise võimalustest;
- 9) algatada ja osaleda omaalgatuslikes noorsoovahetusprojektides;
- 10) kasutada erinevaid noortele mõeldud soodustusi nii Tartu linnas kui ka noorte sooduskaartide vahendusel välisriikides;
- 11) osaleda noorte õigusrikkumisi ennetavates programmides;
- 12) veeta vaba aega ja arendada oma oskusi noorsootööasutustes, mängu- ja spordiväljakutel, puhkekohtades, liikluslinnakus ja seiklusradadel.

5.2 Tartu linna noorsootöö valdkondade arengukava ja eelarve aastateks 2004 – 2007

6. Lõppsõna

Käesolev dokument määratleb Tartu noorsootöö korralduse olulised põhimõtted, sätestab noorsootöö valdkonnad, valdkondade prioriteedid ja saavutatavad tulemused, määratleb nende saavutamiseks vajaliku arengukava aastateks 2004 –2007.

Käesolev dokument sisaldab endas alalõike, mis peaksid aja vältel muutumatuks jääma ja tagama noorsootöö korralduse stabiilsuse ning alalõike, mis peavad muutuma tulenevalt ühiskonna muutustest, täiendavalt avanevatest võimalustest, noorte vajadustest.

Tartu linna noorsootöö arengukava ja strateegia koostamise juhtgrupi koosseis:

Esimees: Luule Press - kultuuriosakonna noorsooteenistuse juhataja
 Sekretär: Piret Eit - Anne Noortekeskus, programmijuht

Liikmed:

Katriin Fisch-Uibopuu - kultuuriosakonna juhataja
 Laine Jänes - abilinnapea
 Kristel Tannik - kultuuriosakonna noorsooteenistuse
 peaspetsialist
 Peeter Taim - kultuuriosakonna noorsooteenistuse peaspetsialist
 Eneken Koka - Lille Maja, programmijuht
 Ervin Hurt - Lille Maja, programmijuht

Raul Oreshkin	- Anne Noortekeskus, programmijuht
Margus Suvi	- Anne Noortekeskus, programmijuht
Alo Raieste	- Noortekeskus Koht
Roland Sutt	- Tartu Noorteühenduste Kogu
Helen Põllo	- Tartu Noorteühenduste Kogu
Jane Pannel	- Tartu Noorteühenduste Kogu
Anti Sepri	- Tartu Õpilasmavalitsuste Liit
Berk Vaher	- linnavolikogu laste- ja noorsookomisjon

Programmitoimkondade koosseis:

Info noorte kohta ja noortele, nõustamine ja uuringud:

Margus Suvi	Anne Noortekeskus
Signe Reppo	Tartu Kutsehariduskeskus
Signe Virolainen	Anne Noortekeskus

Erinoorsootöö:

Ervin Hurt	Lille Maja
Anne Schotter	Kristlik Kodu
Kristel Altosaar	Laste Tugikeskus
Hele Riit-Vällik	Tartu Laste Turvakodu
Iiri Supping	Tartu Laste Turvakodu Noortekodu
Martin-Joel Bachmann	Tartu LV Sotsiaalabiosakonna lastekaitseteenistus

Huvialaharidus:

Kaido Otsing	Tartu 1. Muusikakool
Aile Parmsoo	Arsise Kellade Kool
Piret Eit	Anne Noortekeskus
Luule Press	Tartu LV kultuuriosakonna noorsooteenistus

Noorte tervistav ja arendav puhkus:

Reet Rannasaar	Luunja noortelaager
Kadri Kurve	Eesti Noorsootöö Keskus
Luule Press	Tartu LV kultuuriosakonna noorsooteenistus

Noorte töökasvatus:

Raul Oreshkin	Anne Noortekeskus
Signe Virolainen	Anne Noortekeskus
Piret Eit	Anne Noortekeskus
Kaisa Treier	Tartu Ülikooli üliõpilane

Rahvusvaheline noorsootöö:

Peeter Taim	Tartu LV kultuuriosakonna noorsooteenistus
Sirje Bork	Tartu LV välissuhete teenistus
Siim Läänelaid	Tartu LV välissuhete teenistus
Eneken Koka	Lille Maja
Anna Gramberg	Tartu Vabatahtlike Keskus

Noorsootööalane koolitus, täiend- ja ümberõpe:

Eneken Koka	Lille Maja
Kristel Tannik	Tartu LV kultuuriosakonna noorsooteenistus
Helen Põllo	Tartu Noorteühenduste Kogu
Jane Miller	Loovkeskus
Piret Eit	Anne Noortekeskus
Riina Vaap	Anne Noortekeskus
Alo Raieste	Noortekeskus Koht

Noorsootöö struktuurid ja noorte osalus:

Kristel Tannik	Tartu LV kultuuriosakonna noorsooteenistus
Anti Sepri	Tartu Õpilasmavalitsuste Liit
Eneken Koka	Lille Maja
Helen Põllo	Tartu Noorteühenduste Kogu
Alo Raieste	Noortekeskus Koht
Riina Vaap	Anne Noortekeskus